

Investeren in verbondenheid en gastvrijheid (2 Koningen 4,8-11.14-16a; Matteüs 10,37-42; 13^e zondag door het jaar, 2 juli 2017), Theo Brock

Verbondenheid geeft vreugde, dat hebben we mogen ervaren tijdens de prachtige feestweek in het kader van het 100-jarig jubileum van onze kerk. We hebben met verve uitgedragen dat we een huis van God en een huis van de buurt zijn, en dat we van dit huis zelf de levende stenen willen zijn. Levende stenen willen zijn, veronderstelt verantwoordelijkheid voor elkaar in alle omstandigheden, ook als we even niets te vieren hebben. Die omstandigheden zullen in de toekomst beslist niet altijd even feestelijk zijn. Ook op alledaagse momenten, en vooral ook in moeilijkeren tijden die mogelijk komen, is het nodig om trouw te blijven aan elkaar. Ook het levend houden van het huis van God zal voor onze vergrijzende geloofsgemeenschap een grote uitdaging blijven. Om in christelijke termen te spreken, het kruis is overal, maar gelukkig ook de weg door het kruis heen. Jezus zet ons als het ware voortdurend op een kruispunt waar we keuzes moeten maken.

De oproep van Jezus om 'je kruis op te nemen' uit de evangelielezing van vandaag betekent niet dat elke volgeling van Jezus bereid moet zijn een martelaar te worden. Het betekent wel dat van een belijdend christen toewijding verwacht mag worden. Jezus vraagt ons om met overtuiging zijn visioen van een hemel op aarde, het Koninkrijk Gods, waar te maken. Een christen ben je niet in je eentje, een wezenlijk kenmerk van christendom is juist de gemeenschap, de zorg voor elkaar en het opkomen voor alles wat kwetsbaar is. Als je de roeping hebt van een apostel, profeet, priester of kloosterling kan dat meer van je vragen dan wanneer je een bescheiden volgeling bent die in de evangelielezing van vandaag 'een van de kleinen' wordt genoemd. De meesten van ons zijn bescheiden volgelingen van Jezus die rond deze kerk een gemeenschap vormen.

Een wezenlijk kenmerk van christendom is dus de gemeenschap die we met elkaar vormen, ook al behoren we tot 'de kleinen'. In elke geloofsgemeenschap waar er aandacht en zorg is voor elkaar wordt het verbond met God verstevigd. Dat blijkt duidelijk uit de woorden van Jezus zoals opgetekend door Matteüs in het evangelie van vandaag. Jezus zegt: "Wie u opneemt, neemt Mij op, en wie Mij opneemt, neemt Hem op die Mij gezonden heeft" en "Wie een deugdzaam mens opneemt, omdat het een deugdzaam mens is, zal ook het loon van een deugdzame ontvangen".

Dat een dergelijke basishouding en een dergelijk loon voor iedereen onder handbereik ligt blijkt uit de laatste zin van de evangelielezing: "Wie een beker koud water geeft aan iemand die mijn leerling is, zijn loon zal hem zeker niet ontgaan." Een beker water is welbeschouwd het minste dat je een gast kunt aanbieden. Jezus navolgen is dus zeker niet altijd moeilijk. Vaak is het zelfs heel eenvoudig: een luisterend oor, een beetje hulp, een hartelijk woord, een schouderklopje, een gastvrij ontvangst. Allemaal simpele gebaren waarmee we de weg van Jezus kunnen gaan.

De evangelielezing maakt duidelijk dat als wij een medemens met open armen ontvangen dat we dan ook Jezus mogen ontvangen, en niet alleen Jezus maar ook God, zijn Vader die Hem gezonden heeft. In het christendom is er een onlosmakelijke eenheid tussen het horizontale, ons contact met elkaar, en het verticale, onze relatie met God. Met open armen iemand ontvangen, dat vraagt dat de gastheer of gastvrouw zich onvoorwaardelijk geeft. Met open armen iemand ontvangen, dat vraagt dat je kijkt met de ogen van de gast. Dan zie je immers wat die nodig heeft: een beker koud water, iets te eten, een aandachtig woord, met andere woorden nabijheid en menselijkheid.

Terug naar die laatste zin van de evangelielezing: "Wie een beker koud water geeft aan iemand die mijn leerling is, zijn loon zal hem zeker niet ontgaan." Ik denk niet dat hiermee bedoeld wordt dat we mensen die geen leerling van Jezus zijn, mogen uitsluiten. We moeten dit, denk ik, anders interpreteren. Als je binnen je eigen geloofsgemeenschap elkaar steunt, sta je samen sterker en meer geïnspireerd in het leven. Samen is het gemakkelijker te werken aan de opdracht om deze wereld mooier te maken, ook voor hen die niet tot onze kring behoren. Overigens, in de opdracht om de wereld menselijker te maken staan wij als christenen niet alleen. Veel mensen die een ander geloof

aanhangen, of die niet in een God geloven, zetten zich in voor het algemeen belang. Geen enkele reden dus om je als christen superieur te voelen.

Maar, hoe moeten we die krasse uitspraak van Jezus aan het begin van de evangelielezing duiden? *'Wie vader of moeder meer bemint dan Mij, is Mij niet waardig, wie zoon of dochter meer bemint dan Mij, is Mij niet waardig'*. Soms strijken de woorden uit de Bijbel je tegen de haren en zijn ze moeilijk te verteren. Een keuze moeten maken tussen het liefhebben van je vader, moeder en je kinderen of het liefhebben van Jezus lijkt een duivels dilemma. Wat ons het meest dierbaar is, wordt in de weegschaal geworpen: ouders en kinderen. Is het niet een van de tien geboden uit het Oude Testament om je vader en moeder te eren? Is het niet de primaire verantwoordelijkheid van ouders om zorg te dragen voor de opvoeding van hun kinderen? Hoe moeten we deze krasse woorden van Jezus dan interpreteren? Allereerst moeten we deze uitspraak plaatsen in de tijd waarin dit evangelie door Matteüs is opgetekend. In die tijd werd het leven van elk familielid van geboorte tot graf volledig uitgestippeld door de familie-oudsten. Er was dus nauwelijks keuzevrijheid in zaken als huwelijkspartner, beroepskeuze, godsdienst enz. De keuze voor het christendom was toen vaak een reden voor verdeeldheid in een Joodse of Romeinse familie en kon uitstoting tot gevolg hebben. In het evangelie van Matteüs wordt duidelijk gemaakt dat de keuze voor het christendom offers zal vragen, maar ook dat je het goede hoger moet achten dan verwantschap.

Misschien is de uitspraak *"Wie vader, moeder, zonen en dochters meer bemint dan Mij, is Mij niet waardig"* een typisch voorbeeld van communicatietechniek uit die tijd, toen vaker een belangrijke boodschap met overdrijving en beeldspraak duidelijk gemaakt werd. Misschien doet Jezus met opzet een minder genuanceerde uitspraak om te voorkomen dat zijn verkondiging onopgemerkt blijft. Hij zet de zaken op scherp om duidelijk te maken waar het hem om te doen is. Waar is het Hem om te doen? Misschien wil Jezus ons duidelijk maken dat de biologische banden van vlees en bloed niet de enige belangrijke banden zijn. Misschien zijn in zijn ogen alle mensen kinderen van een en dezelfde Vader. Wanneer je God, die in wezen liefde is, als ijkpunt neemt, dan worden de menselijke verhoudingen zuiver en vrij van eigenbelang, dan laat je je niet inkapselen in je eigen besloten wereldje. Zo'n klein wereldje kan van alles zijn: een gezin, een bedrijf, een vereniging, een parochie. We worden opgeroepen verder te kijken, om onze horizon te vergroten, rekening te houden met de kwetsbare schepping, te kijken naar de noden van anderen, gastvrij in het leven staan, niet bang zijn voor het onbekende of voor een vreemdeling.

Gastvrij een vreemdeling opnemen, daarvan hebben we in de eerste lezing een ongelooflijk sterk verhaal gehoord. De profeet Elisa wordt door een welgestelde heidense vrouw uitgenodigd om bij haar en haar man te komen eten als hij in de buurt is. Na enige tijd bouwen ze zelfs een kamertje voor hem, waar hij kan rusten. De profeet is zozeer door die gastvrijheid aangegrepen dat hij de vrouw toezegt dat ze binnen een jaar van een zoon zal bevallen. Wie liefde schenkt kan ook op liefde rekenen zo wordt benadrukt in de lezingen van vandaag. Een mens groeit in de ogen van God als die zijn best doet voor een medemens. Zo kan ook Gods koninkrijk op aarde groeien, want is het niet zo dat je liefde beter kunt doorgeven als je het eerst zelf ontvangen hebt?

Wellicht wordt ook dat bedoeld met de uitspraak van Jezus: *'Wie zijn leven verliest om mijnentwil, zal het vinden'*. Alleen als je verder kijkt dan je eigen zorgen en behoeften, dan kom je echt tot leven, dan wordt je meer mens. "Wie goed doet, goed ontmoet", zo luidt een bekend Nederlands gezegde, en als we de Bijbellesing van vandaag mogen geloven kunnen we dit gezegde aanvullen met: *Wie goed doet, God ontmoet*. Een mooie gedachte zo aan het begin van de vakantieperiode.